RETTENS KENDELSE (Femte Afdeling)

9. november 2009 *

I sag T-45/01 DEP,

Stephen G. Sanders, Oxon (Det Forenede Kongerige), og 94 andre sagsøgere, hvis navne er opført i bilaget, ved barristers I. Hutton og B. Lask,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Currall, som befuldmægtiget,

sagsøgt,

* Processprog: engelsk.

støttet af:

Rådet for Den Europæiske Union ved J.-P. Hix og B. Driessen, som befuldmægtigede,

intervenient,

angående en påstand om fastsættelse af de sagsomkostninger, der skal erstattes som følge af Rettens dom af 12. juli 2007, Sanders m.fl. mod Kommissionen (sag T-45/01, Sml. II, s. 2665),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET
I FØRSTE INSTANS (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras (refererende dommer), og dommerne M. Prek og V.M. Ciucă,

justitssekretær: E. Coulon,

afsagt følgende

Kendelse

Faktiske omstændigheder, retsforhandlinger og parternes påstande

1 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 27. februar 2001 nedlagde sagsøgerne, Stephen G. Sanders og 94 andre sagsøgere, hvis navne er opført i bilaget, påstand om erstatning for tab som følge af ikke at være blevet ansat som midlertidigt ansatte i Fællesskaberne i forbindelse med udførelsen af deres virksomhed i fællesforetagendet Joint European Torus (JET).

2 Retten dømte i sin dom af 5. oktober 2004 i sagen Sanders m.fl. mod Kommissionen (sag T-45/01, Sml. II, s. 3315, herefter »mellemdommen«) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber til at erstatte det tab, som hver enkelt sagsøger af den grund havde lidt, og tilpligtede parterne senest seks måneder efter afsigelsen af dommen at give Retten meddelelse om det beløb, som de efter fælles overenskomst måtte blive enige om, der skulle betales i erstatning for dette tab, eller — såfremt parterne ikke skulle nå til enighed — deres påstande med beløbsangivelser. Retten udsatte afgørelsen om sagens omkostninger.

3 Idet parterne ikke havde kunnet nå til enighed om, hvilke beløb der skulle betales i erstatning, meddelte de Retten deres påstande med beløbsangivelser.

4 I sin dom af 12. juli 2007 i sagen Sanders m.fl. mod Kommissionen (sag T-45/01, Sml. II, s. 2665, herefter »den endelige dom«) fastsatte Retten først det beløb, der skulle betales i erstatning til hver enkelt sagsøger, og pålagde Kommissionen at betale det, og den dømte herefter Kommissionen til at bære sine egne omkostninger og betale de omkostninger, som sagsøgerne havde afholdt for hele sagen ved Retten.

5 Da sagsøgerne ikke havde kunnet nå til enighed med Kommissionen om sagsomkostningernes størrelse, anmodede de ved skrivelse indgivet til Rettens Justitskontor den 4. marts 2009 Retten om i henhold til artikel 92, stk. 1, i dens procesreglement at fastsætte sagsomkostningerne til et beløb på 449 472,14 pund sterling (GBP).

6 Kommissionen anmodede i sit indlæg indleveret til Rettens Justitskontor den 12. juni 2009 Retten om at fastsætte de sagsomkostninger, som sagsøgerne skal have erstattet, til 250 000 GBP.

Retlige bemærkninger

Parternes argumenter

7 Sagsøgerne har gjort gældende, at sagen har varet seks et halvt år, krævet tre retsmøder og to lange domme afsagt af Retten samt medført en betydelig arbejdsmængde.

8 De meget forskelligartede og komplekse spørgsmål, der blev rejst under sagen, skyldtes til dels Kommissionens holdning, idet den f.eks. uberettiget krævede bevis for sit ansvar i forhold til hver enkelt af de 95 sagsøgere. Kommissionens usmidige tilgang til sagen har betydning for fastsættelsen af de sagsomkostninger, der skal erstattes, idet den eftertrykkeligt, men med urette, bestred sagsøgernes påstande, såvel vedrørende det principielle spørgsmål om Kommissionens ansvar som vedrørende tabenes størrelse.

9 Desuden bevirkede visse spørgsmål, at nye og væsentlige retlige spørgsmål blev rejst, navnlig vedrørende den retlige kvalificering af tvisten og dennes behandling som en EU-personalesag, spørgsmålet, om erstatningskravene kunne antages til realitetsbehandling, henset til den forløbne tid, den analoge anvendelse af forældelsesfristen på fem år for erstatningssøgsmål, fortolkningen af JET-vedtægterne på grundlag af Rettens dom af 12. december 1996, Altmann m.fl. mod Kommissionen (forenede sager T-177/94 og T-377/94, Sml. II, s. 2041), som indebar komplekse, faktuelle analyser, især vedrørende karakteren af de opgaver, som sagsøgerne varetog i JET og den individuelle genopretning af karrieren, som var nødvendig for at kunne fastsætte hver enkelt sagsøgers økonomiske rettigheder. Størsteparten af de omtvistede spørgsmål afgjorde Retten imidlertid til sagsøgernes fordel.

10 Flere af de af Kommissionen fremlagte beregninger med henblik på tabsopgørelsen var ukorrekte, således at sagsøgerne var nødt til at foretage en omfattende kontrol.

11 Sagsøgerne har sørget for at begrænse deres sagsomkostninger ved at instruere deres advokater uden at gøre brug af en solicitor, ved at overlade mindre vigtige spørgsmål til mindre erfarne barristers, som skulle have mindre i honorar, frem for til deres seniorrådgivere og ved at få økonomisk støtte fra sagsøgerne i den konnekse sag Eagle m.fl. mod Kommissionen (sag T-144/02).

12 Sagen var i flere henseender uden fortilfælde, navnlig henset til, at Kommissionen tilsidesatte fællesskabsretten inden for rammerne af et stort fællesskabsprojekt, at Kommissionens adfærd stod på i hele den periode, hvor dette projekt varede, og i vidt omfang og gentagne gange førte til rekrutteringen af kontraktansatte og derfor udgjorde en klar overtrædelse fra Kommissionens side.

13 Sagen har stor økonomisk betydning for sagsøgerne, hvilket det samlede erstatningsbeløb (29 654 315,55 GBP), som Kommissionen har betalt, afspejler, og sagsomkostningerne er beskedne, set i forhold til dette beløb og til antallet af sagsøgere. Sagen er også af stor økonomisk betydning for Fællesskaberne.

14 Kommissionen har med urette foreholdt sagsøgerne, at de har haft adskillige advokater og en revisor til at føre sagen for sig, på baggrund af, at én befuldmægtiget har ført hele sagen for Kommissionen. Disses assistance var nødvendig på grund af sagens kompleksitet, og hvad Kommissionen angår har et stort antal tjenestemænd faktisk bistået denne institution i sagen. Under alle omstændigheder har sagsøgerne haft meget mere arbejde forbundet med sagen end Kommissionen, navnlig i betragtning af hvordan bevisbyrden er fordelt.

15 Kommissionen har med urette sammenlignet den foreliggende sag med en typisk EU-personalesag og i forhold hertil foreslået, at sagsomkostningerne fastsættes til 250 000 GBP.

16 Sagsøgernes anmodning om fastsættelse af sagsomkostninger omfatter for en lille dels vedkommende nogle beløb til dækning af tabt arbejdsfortjeneste og rejseudgifter for tre ikke-professionnelle repræsentanter, som varetog nogle opgaver i forbindelse med sagsførelsen, der ellers skulle have været udført af solicitors, hvilket ville have været meget dyrere. Merværdiafgiften (momsen) af de sagsomkostninger, som skal erstattes,

skal også erstattes ligesom de udgifter, som er afholdt i forbindelse med udarbejdelsen af den foreliggende anmodning om fastsættelse af sagsomkostningerne.

17 Kommissionen har gjort gældende, at der ikke er grundlag for at fastsætte sagsomkostningerne højere end 250 000 GBP, som den har foreslået. Dette forslag, som er baseret på et rimeligt beløb for sagsomkostninger i en personalesag (skønsmæssigt anslået til 8 500 EUR) ganget med en faktor 15 for at tage højde for søgsmålets kollektive karakter, derpå ganget yderligere med en faktor 2,5 for at tage højde for det arbejde, der var forbundet med at fastsætte de individuelle erstatningskrav, og endelig ganget med en faktor 1/1,3 for at tage højde for valutakursen, er mere end rimeligt.

18 Sagsøgerne har med urette påstået, at det beløb, de anmoder om, berettiges af, at Kommissionen angiveligt indtog en urimelig holdning i forbindelse med sit forsvar i hovedsagen.

19 En parts adfærd under sagen er nemlig kun relevant i forhold til den afgørelse, der blev truffet i selve dommen, vedrørende fordelingen af sagsomkostningerne.

20 Under alle omstændigheder er der ikke grundlag i anmodningen om fastsættelse af sagsomkostningerne for at anse Kommissionens adfærd for urimelig. Sagsøgerne forveksler det at anføre et irrelevant argument med det bevidst at anføre et ligegyldigt eller chikanerende argument. I den foreliggende sag har Kommissionen blot forsvaret sig, og Retten har på ingen måde, hverken i mellemdommen eller i den endelige dom, tilkendegivet, at Kommissionens adfærd skulle have været urimelig, eller at den skulle have fremsat irrelevante argumenter.

21 Hvad angår de mindre regnefejl, som Kommissionen har begået, hvilket i øvrigt er vanskeligt at undgå, har den indrømmet dem uden videre. Sagsøgerne har for øvrigt selv begået visse regnefejl.

22 Kommissionen vil ikke bestride de konkrete argumenter, som sagsøgerne har fremført som begrundelse for at have benyttet sig af flere rådgivere, men den har dog anført, at dens forsvar kun blev varetaget af én befuldmægtiget, som i vid udstrækning var alene om det og udelukkende fik hjælp fra andre befuldmægtigede til bestemte aspekter af sagen. Kommissionen har betvivlet, at det var nødvendigt at lade sig repræsentere ved to rådgivere under retsmødet den 23. september 2003, henset til at dette kun omhandlede ét retligt punkt vedrørende søgsmålets berettigelse. Kommissionen har bestridt sagsøgernes anmodninger om dækning af tabt arbejdsfortjeneste og rejseudgifter for tre ikke-professionnelle repræsentanter. Anmodningen om sagsomkostninger for den foreliggende sag om fastsættelsen er for højt sat.

23 Kommissionen har til påstanden om, at sagsøgerne skulle have haft mere arbejde forbundet med sagen end Kommissionen, anført, at den selv har frembragt meget af bevismaterialet under sagen, og at den har brugt tid på at gennemgå det af sagsøgerne fremlagte materiale. Der kan derfor kun være tale om udgifterne til de advokater, som har repræsenteret sagsøgerne. Argumentet om, at sagsøgerne har begrænset deres omkostninger ved at instruere deres rådgivere direkte, berettiger ikke det krævede beløb, men forklarer allerhøjst, hvorfor dette beløb ikke er højere, hvilket er irrelevant.

24 Kommissionen har anført, at helt indtil hovedsagen var på et fremskredent stadium, var de afgørende spørgsmål fælles for alle sagsøgerne og kunne derfor behandles samlet.

Ganske vist kunne disse spørgsmål efterfølgende få forskellige konsekvenser afhængigt af individuelle forhold, men dette ændrer ikke ved, at de kunne behandles samlet tidligere i forløbet.

25 Kommissionen har erkendt, at den foreliggende sag er speciel, og den bestrider ikke, at den har langt større betydning end sædvanlige personalesager. Dette er i øvrigt begrundelsen for, at den har sat sit forslag usædvanligt højt til 250 000 GBP. Mere er der ikke basis for, navnlig henset til at de rejste spørgsmål til og med mellemdommen i høj grad var fælles for de 95 sagsøgere, og at der først efterfølgende var grund til at skelne mellem sagsøgerne og det på en måde, som i øvrigt var let at håndtere i praksis.

26 Til sagsøgernes argument om, at de krævede sagsomkostninger er lavt sat, sammenholdt med hvad der kræves i andre sager, har Kommissionen anført, at de sagsomkostninger, der kræves på andre sagsområder, såsom konkurrence, virksomhedsfusioner og statsstøtte, ofte udgør en langt mindre andel i forhold til de berørte økonomiske interesser, uden at Fællesskabets retsinstanser af den grund afholder sig fra at nedsætte sagsomkostningerne væsentligt.

Rettens bemærkninger

27 Ifølge procesreglementets artikel 91, litra b), kan følgende udgifter kræves erstattet: »nødvendige udgifter, som parterne har afholdt med henblik på sagens behandling, især rejse- og opholdsudgifter og vederlag til befuldmægtigede, rådgivere eller advokater«. Det følger af denne bestemmelse, at de udgifter, der kan kræves erstattet, er begrænset

dels til de udgifter, der er afholdt med henblik på sagens behandling ved Retten, dels til de udgifter, som var nødvendige i denne forbindelse (Rettens kendelse af 24.1.2002, sag T-38/95 DEP, Groupe Origny mod Kommissionen, Sml. II, s. 217, præmis 28, og af 28.6.2004, sag T-342/99 DEP, Airtours mod Kommissionen, Sml. II, s. 1785, præmis 13).

28 Det følger af fast retspraksis, at Retten, da der ikke findes fællesskabsretlige bestemmelser om fastsættelse af sådanne honorarer, er frit stillet ved sin vurdering af de foreliggende oplysninger, idet den dog skal tage hensyn til sagens genstand og karakter, dens betydning efter fællesskabsretten og dens sværhedsgrad såvel som den arbejdsbyrde, som de pågældende befuldmægtigede og rådgivere har båret i forbindelse med sagen, samt til parternes økonomiske interesse i sagen (kendelsen i sagen Airtours mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 18, jf. ligeledes analogt kendelse afsagt af formanden for Domstolens Tredje Afdeling den 26.11.1985, sag 318/82 DEP, Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen, Sml. s. 3727, præmis 3).

29 For så vidt angår sagens genstand og karakter konstateres det, at den foreliggende tvist drejer sig om vilkårene for rekruttering og ansættelse af personalet i fællesforetagendet JET, og at sagen rejser vanskelige spørgsmål, henset til de specifikke regler, der regulerer dette fællesforetagende, således som Retten tidligere har bemærket (Rettens kendelse af 25.6.1998, forenede sager T-177/94 DEP, T-377/94 DEP og T-99/95 DEP, Altmann m.fl. mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 299, og II, s. 883, præmis 22). Kommissionen har i øvrigt medgivet, at den foreliggende tvists særlige karakter kan berettige, at sagsomkostningerne fastsættes til et betydeligt beløb.

30 Retten bemærker med hensyn til sagens betydning efter fællesskabsretten, at denne sag ganske rigtigt er vigtig, men at betydningen kun gælder EU-personalesager og nærmere

bestemt kun forholdet mellem Fællesskaberne og personer, som kan ansættes inden for rammer, der er sammenlignelige med fællesforetagendet JET.

31 Vedrørende sagens sværhedsgrad og den arbejdsbyrde, som de pågældende befuldmægtigede og rådgivere har båret i forbindelse med den, bemærkes, at der ganske vist rejstes vanskelige spørgsmål under den første del af sagen for Retten til og med mellemdommen, navnlig om tvisten skulle anses for at vedrøre ansvar uden for kontrakt eller forholdet mellem Fællesskabet og dets ansatte, om erstatningskravene kunne antages til realitetsbehandling, henset til den forløbne tid, og fortolkningen af JET-vedtægterne, men at spørgsmålene var fælles for alle sagsøgerne.

32 Det var først under den anden del af sagen vedrørende fastsættelsen af det beløb, som skulle betales af Kommissionen i erstatning til hver enkelt sagsøger, at det var nødvendigt at skelne mellem deres individuelle forhold. Desuden bemærkes, at sagen for Retten på dette tidspunkt kun vedrørte de tilbageværende stridsspørgsmål mellem parterne (den endelige doms præmis 7-13 og 39-106), idet Retten nøjedes med at tage det til efterretning, som parterne var enige om (den endelige doms præmis 33-38).

33 Angående den foreliggende sags økonomiske betydning for parterne konstaterer Retten, at sagen har stor betydning såvel for hver enkelt sagsøger som for Kommissionen. Sagen drejer sig nemlig om erstatningskrav vedrørende ansættelsesforhold, som for mere end halvdelen af sagsøgernes vedkommende har strakt sig over mere end ti år (mellemdommens præmis 27). I denne forbindelse bemærkes, at sagens økonomiske betydning kun delvist afspejles af det samlede erstatningsbeløb på 29 654 315,55 GBP, som Kommissionen endte med at betale sagsøgerne, for så vidt som

beløbet er resultatet af en anvendelse i sagen af en forældelsesfrist på fem år, som er inspireret af fristen fastsat i artikel 46 i Domstolens statut (mellemdommens præmis 57-85).

34 Henset til karakteren af de rejste spørgsmål, sagens betydning og de komplicerede beregninger, der var nødvendige for at kunne fastsætte hver enkelt sagsøgers rettigheder, finder Retten det berettiget, at sagsøgerne benyttede sig af flere rådgivere og en revisor, uden at det dog er godtgjort, at det var nødvendigt for sagsøgerne at være repræsenteret ved to rådgivere under retsmødet den 23. september 2003.

35 Sagsøgernes argument om, at det ved fastsættelsen af det beløb, der kan kræves erstattet, bør tages i betragtning, at Kommissionens adfærd under hovedsagen var urimelig, må forkastes som irrelevant.

36 Selv om den urimelige karakter af en parts adfærd er relevant for sagsomkostningernes fordeling, som Retten i henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 1, og artikel 87, stk. 3, andet afsnit, fastlægger ved den dom eller kendelse, hvorved sagens behandling afsluttes ved denne instans, har denne karakter ingen relevans på det stadium, hvor Retten fastsætter sagsomkostningerne i henhold til artikel 92, stk. 1, i samme reglement, da proceduren for fastsættelse af sagsomkostninger er en objektiv procedure, hvis formål er at fastsætte de nødvendige udgifter, som parterne har afholdt med henblik på sagens behandling, uafhængigt af karakteren, hvad enten den var urimelig eller ej, af den adfærd, der har givet anledning til disse udgifter.

37 På baggrund af de foregående betragtninger i det hele finder Retten, at de udgifter, som sagsøgerne med rimelighed kan kræve erstattet fra Kommissionen, bør fastsættes til 300 000 GBP, hvilket beløb tager hensyn til samtlige omstændigheder i sagen frem til datoen for afsigelsen af nærværende kendelse.

På grundlag af disse præmisser

bestemmer

RETTEN (Femte Afdeling):

Det samlede beløb for de sagsomkostninger, som Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber skal erstatte Stephen G. Sanders og de 94 andre sagsøgere, hvis navne er opført i bilaget, fastsættes til 300 000 pund sterling (GBP).

Således bestemt i Luxembourg den 9. november 2009.

E. Coulon — M. Vilaras

Justitssekretær — Afdelingsformand

BILAG

Keith Ashby

Mark Ashman

Geoff Atkins

Yvonne Austin

Neville Bainbridge

R. Baker

Ian Barlow

Terry Boyce

Robert Bracey

Brian C. Brown

Mike Browne

James Bruce

Neil Butler

Paul Carman

Roy Clapinson

Royce Clay

Derek Downes

Graham Evans

Jim Evans

Tony Gallagher

David Gear

John Gedney

David Grey

Barry Grieveson

Bernhard Haist

David Hamilton

Ray Handley

Roy Harrison

Michael Hart

Phillip Haydon

Ivor Hayward

Mark Hopkins

Keith Howard

Peter Howarth

Cyril Hume

Eifion Jones

Glyn Jones

Andrew Lawler

Gordon MacMillan

Peter Martin

Christopher May

Derek May

Ian Merrigan

Richard Middleton

Simon Mills

Ray Musselwhite

Tim Napper

Keith Nicholls

Mike Organ

Robert Page

Dai Parry

Bill Parsons

Derek Pledge

Tim R. Potter

Geoff Preece

Tom Price

Steve Richardson

Shirley Rivers-Playle

Alan Rolfe

Michael Russell

Stephen Sanders

Stephen Scott

John Shaw

Michael R. Sibbald

Nigel Skinner

Paul G. Smith

Tracey Smith

Tony Spelzini

Robin Stafford-Allen

Robin Stagg

Graham Stanley

David Starkey

Dave Sutton

John Tait

Michael E. Taylor

Paul Tigwell

George Toft

Jim Tulloch

Pat Twynam

Tony Walden

Martin Walker

Norman Wallace

Patrick Walsh

Peter Watkins

Mike Way

Alan West

Andy Whitby

Srilal P. Wijetunge

Brian L. Willis

David J. Wilson

David W. Wilson

Julie Wright

John Yorkshades

David Young.